

JEDNOSTKA PROJEKTOWA:

BIURO PROJEKTOWE
CENTER PROJEKT

Center-Projekt Marcin Rymarz

Jodłówka 331, 37-560 Pruchnik

tel. 722-130-827

e-mail: centerprojekt.biuro@gmail.com

INWESTOR:

Gmina Miejska Przemyśl

Rynek 1

37-700 Przemyśl

PROJEKT BUDOWLANY

NAZWA OPRACOWANIA:

**Remont elewacji budynku I LO w Przemyślu,
na działce 936/1, przy ul. Słowackiego 21.**

OBIEKT/ADRES INWESTYCJI:

powiat: przemyski
jedn. ewid.: Przemyśl
obręb: 207
dz. nr ew. gr. 936/1

KAT. OBIEKTU BUDOWLNEGO:

IX

ZESPÓŁ PROJEKTOWY

BRANŻA:

IMIĘ I NAZWISKO PROJEKTANTA

PODPIS:

ARCHITEKTONICZNA

Projektant:

mgr inż. arch. Anna PETEJKO
30/PKOKK/2016

Kierownik badań konserwatorskich:

mgr inż. Małgorzata DAWIDIUK

Opracował:

mgr inż. Eugeniusz ZAWAŁEŃ

Opracował:

mgr inż. Marcin RYMARZ

Opracował:

mgr inż. Mateusz RYMARZ

Opracował:

inż. Radosław WASIUTA

Data: 12.2018r.

ZAWARTOŚĆ OPRACOWANIA:

Dokumenty formalno-prawne (pod wnioskiem pozwolenia na budowę)

• PROJEKT BUDOWLANY

- Strona tytułowa

- Spis zawartości projektu

- Uprawnienia i izby projektantów

I. PROJEKT ZAGOSPODAROWANIA TERENU

II. PROJEKT ARCHITEKTONICZNO-BUDOWLANY

– CZĘŚĆ A.

Branża Architektoniczna

– CZĘŚĆ B

Badania Konserwatorskie

SPIS ZAWARTOŚCI PROJEKTU BUDOWLANO-WYKONAWCZEGO:

I. DOKUMENTY FORMALNO-PRAWNE:

1. Oświadczenie o posiadanym prawie do dysponowania nieruchomością n/c budowlane (pod wnioskiem pozwolenia na budowę)
2. Uprawnienia i zaświadczenia z izb budowlanych projektantów (pod wnioskiem pozwolenia na budowę)

II. CZĘŚĆ PROJEKTOWA:

STRONA TYTUŁOWA	1
SPIS ZAWARTOŚCI PROJEKTU BUDOWLANO-WYKONAWCZEGO	2
OŚWIADCZENIE PROJEKTANTÓW I SPRAWDZAJĄCYCH O KOMPLETNOŚCI PROJEKTU	3

I. PROJEKT ZAGOSPODAROWANIA TERENU

OPIS TECHNICZNY DO PROJEKTU ZAGOSPODAROWANIA TERENU	4-9
CZĘŚĆ RYSUNKOWA	10

1. PLAN SYTUACYJNY	rys. nr A-1	1:1000

II PROJEKT ARCHITEKTONICZNO-BUDOWLANY

– CZĘŚĆ A / Branża Architektoniczna

OPIS TECHNICZNY + INFORMACJA BIOZ	11-23
---	-------

– CZĘŚĆ B / Badania Konserwatorskie

OPIS TECHNICZNY	24-42
-----------------------	-------

CZĘŚĆ RYSUNKOWA

PROJEKT

1. ELEWACJA POŁUDNIOWO-ZACHODNIA	rys. nr A-2	1:100
2. ELEWACJA PÓŁNOCNO-WSCHODNIA	rys. nr A-3	1:100
3. ELEWACJA PÓŁNOCNO-ZACHODNIA 1	rys. nr A-4.1	1:100
4. ELEWACJA PÓŁNOCNO-ZACHODNIA 2	rys. nr A-4.2	1:100
5. ELEWACJA PÓŁNOCNO-ZACHODNIA 3	rys. nr A-4.3	1:100
6. ELEWACJA POŁUDNIOWO-WSCHODNIA 1	rys. nr A-5.1	1:100
7. ELEWACJA POŁUDNIOWO-WSCHODNIA 2	rys. nr A-5.2	1:100
8. ELEWACJA POŁUDNIOWO-WSCHODNIA 3	rys. nr A-5.3	1:100
9. WIZUALIZACJE	rys. nr A-6	-
10. WIZUALIZACJE	rys. nr A-7	-
11. WIZUALIZACJE	rys. nr A-8	-
12. WIZUALIZACJE	rys. nr A-9	-

Jodłówka, 28.12.2018r.

OŚWIADCZENIE

Zgodnie z art. 20 ust.4 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo Budowlane oświadczamy, że projekt budowlany:

**„Remont elewacji budynku I LO w Przemyśle, na działce 936/1,
przy ul. Słowackiego 21. ”**

*powiat: przemyski
jedn. ewid.: Przemyśl
obręb: 207
dz. nr ew. gr. 936/1*

został opracowany zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz zasadami wiedzy technicznej.

Zawartość projektu spełnia wymagania Rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego (Dz.U. 2015 poz. 1554 z późn. zm).

BRANŻA:	PROJEKTANT:
Architektoniczna:	mgr inż. arch. Anna PETEJKO 30/PKOKK/2016

I. PROJEKT ZAGOSPODAROWANIA TERENU

OPIS TECHNICZNY

DO PROJEKTU ZAGOSPODAROWANIA TERENU

1. MATERIAŁY WYJŚCIOWE I PODSTAWA OPRACOWANIA:

- Umowa i uzgodnienia z Inwestorem
- Mapa zasadnicza w skali 1:1000
- Inwentaryzacja budynku udostępniona przez zleceniodawcę,
- Inwentaryzacja własna dla potrzeb projektu,
- Wizja w terenie i pomiary uzupełniające,
- Decyzja Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Przemyśle znak: IRN-II.5142.325.2018.PG na prowadzenie badań konserwatorskich przy obiekcie wpisanym do rejestru zabytków z dnia 07.01.2019 r.
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r., Prawo Budowlane (tekst jednolity DzU. z 2013 nr poz. 1409; z późniejszymi zmianami; DzU. z 2014 r. poz. 40, DzU. z 2014 r. poz. 768, DzU. z 2014 r. poz. 822, DzU. z 2014 r. poz. 1133, DzU. z 2014 r. poz. 1200, DzU. z 2015 r. poz. 200, ustawa nowelizująca z 20-02-2015 r., tekst jednolity DzU. z 2016, poz. 290, Dz.U. 2018 poz. 1202).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, Dz.U.2015.0.1422.

2. PRZEDMIOT INWESTYCJI

Planowana inwestycja ma na celu:

- remont elewacji oraz zabezpieczenie przeciwwilgociowe budynku I LO w Przemyśle po przeprowadzeniu którego zostanie zatrzymana dalsza degradacja budynku spowodowana czynnikami atmosferycznymi, zawilgoceniami oraz szkodliwym działaniem czynnika ludzkiego. Przeprowadzenie remontu powstrzyma jego dalszą degradację oraz jednocześnie, podniesie jego walory estetyczne z zachowaniem jego zabytkowej substancji.

Zakres zamierzenia budowlanego:

- remont elewacji
- izolacja pionowa oraz pozioma fundamentów
- wymiana barier ochronnych przy studzienkach okiennych
- odtworzenie schodów zewnętrznych
- remont kominów
- wymiana rynien oraz rur spustowych
-

Elementy zagospodarowania terenu pozostają bez zmian.

3. ISTNIEJĄCY STAN ZAGOSPODAROWANIA

Właścicielem gruntu oznaczonego, jako działka nr 936/1 jest Gmina Miejska Przemyśl. Na wyżej wymienionej działce znajdują się budynek I LO w Przemyślu wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz istniejącym uzbrojeniem terenu. Teren inwestycji posiada dostęp do drogi publicznej dz. nr. 909/1, ul. Słowackiego.

4. PROJEKTOWANE ZAGOSPODAROWANIE

Projektowana inwestycja nie wpływa:

- stan i sposób zagospodarowania działki i terenu, w tym na bilans powierzchni poszczególnych części zagospodarowania oraz powierzchnie zabudowy budynków istniejących,
- charakterystyczne parametry budynku: kubatura, powierzchnia zabudowy, wysokość, długość, szerokość i liczba kondygnacji,
- sposób użytkowania budynku oraz przeznaczenie i program użytkowy obiektu,

Dane uzupełniające niniejszy opis inwestycji przedstawiono na planie sytuacyjnym w skali 1:1000, w konturach oznaczonych symbolami A-P-A.

5. BILANS TERENU I OBIEKTÓW.

Z uwagi na zakres inwestycji odstąpiono od przedstawienia bilansu terenu. Parametry obiektu, pozostają bez zmian.

6. INFORMACJE W ZAKRESIE OCHRONY ZABYTKÓW I DZIEDZICTWA KULTUROWEGO ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ.

Budynek I LO w Przemyślu znajdujący się na działce nr 936/1 został wpisany do rejestru zabytków pod nr A-129 decyzją z dnia 14.05.1986 r.

7. WPŁYW EKSPLOATACJI GÓRNICZEJ NA TEREN I PROJEKTOWANY OBIEKT.

Przedmiotowa działka zlokalizowana jest poza obszarem oddziaływania terenu górniczego. Nie zachodzi więc przypadek wpływu eksploatacji górniczej na projektowaną inwestycję.

8. ZAGROŻENIA DLA ŚRODOWISKA, HIGIENA I ZDROWIE UŻYTKOWNIKÓW I OTOCZENIA.

Inwestycja nie będzie mieć negatywnego wpływu na środowisko, nie spowoduje również ograniczenia dostępu do drogi publicznej, pozbawienia możliwości korzystania z wody, kanalizacji i energii elektrycznej, nie pozbawi dopływu światła dziennego do pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi, nie spowoduje

uciaźliwości wywołanej przez hałas, wibracje, zakłócenia elektryczne lub szkodliwe promieniowanie oraz nie spowoduje zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby.

Projektowane elementy budynku spełniają wymogi odnośnie bezpieczeństwa i zdrowia użytkowników, zastosowane w projekcie rozwiązania konstrukcyjno – materiałowe pozwalają spełnić wymogi bezpieczeństwa i higieny, pod warunkiem wykonania projektowanych robót zgodnie z projektem budowlanym oraz użytkowaniem ich zgodnie z przeznaczeniem, a także prowadzeniem bieżącej należytej konserwacji. Szczegółowe opracowania branżowe należy realizować zgodnie z projektem wykonawczym.

9. DANE ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU

Inwestycja zgodnie z rozporządzeniem R.M. z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2010 nr 213 poz. 1397) nie jest kwalifikowana do przedsięwzięć mogących znacząco i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Stwierdza się więc, że planowana inwestycja pozostaje w zgodzie z zapisami art. 5 Ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo Budowlane ze szczególnym uwzględnieniem ust1 pkt.9) w zakresie poszanowania, występujących stron w obszarze oddziaływania obiektu i nie naruszy w jakikolwiek sposób uzasadnionych interesów osób trzecich. Działka Inwestora położona jest poza obszarami Natura 2000.

Projektowana inwestycja nie spowoduje ograniczenia dostępu do drogi publicznej, możliwości korzystania z energii elektrycznej, wody oraz dostępu do światła dziennego pomieszczeń przeznaczonych na stały pobyt ludzi; nie będzie powodować uciążliwości wywołanych przez hałas, wibracje, nie będzie źródłem zakłóceń elektrycznych oraz promieniowania, zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby.

- Planowana inwestycja, nie będzie stanowić zagrożenia dla środowiska (nie wpływa na poziom zanieczyszczenia powietrza, nie wprowadza nieoczyszczonych ścieków do środowiska wodno-gruntowego); dla higieny i zdrowia przyszłych użytkowników oraz nie narusza interesów osób trzecich, a także odpowiada obowiązującym przepisom Prawa Budowlanego z uwzględnieniem warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.
- Inwestycja nie wymaga opracowania raportu oddziaływania na środowisko.
- Odpady gospodarcze na zasadach dotychczasowych, gromadzone będą w wydzielonej strefie parceli zaopatrzonej w pojemniki umożliwiające selektywną zbiórki odpadów z możliwością ich segregacji i wtórnego wykorzystania (makulatura, szkło, tworzywa i metale). Utrzymany będzie system cyklicznego wywozu odpadów na wysypisko przez służby gminne na podstawie zawartych już umów.
- Właściwości akustyczne oraz emisja drgań a także promieniowania w szczególności jonizującego, pola elektromagnetycznego i innych zakłóceń – planowana inwestycja swoim charakterem nie spowoduje i nie przekroczy jakichkolwiek z wymienionych niepożądanych i niekorzystnych emisji.

10. INFORMACJE W ZAKRESIE STOSOWANIA PRZEPISÓW DOT. OCHRONY GATUNKOWEJ ROŚLIN, ZWIERZĄT I GRZYBÓW.

- Na etapie realizowania projektu budynku, przeprowadzono analizę obszaru inwestycji; nie zauważono i nie stwierdzono siedlisk ptaków chronionych i innych zwierząt, chronionych gatunków roślin i dziko występujących grzybów. Stwierdzono, że ze względu na zakres prac inwestycja nie będzie wywierać negatywnego wpływu na środowisko, nie spowoduje pogorszenia stanu środowiska gdyż nie należy do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko i przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

W oparciu o przepisy RMŚ z dnia 7 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (poz. 1348) oraz z dnia 9 października 2014 r. w sprawie dziko rosnących grzybów objętych ochroną (poz. 1408), i z dnia 16 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (poz. 1409), projekt spełnia przepisy dot. w/w ochrony gatunkowej zwierząt, grzybów i roślin.

11. WYTYCZNE I ZALECENIA DLA INWESTORA ORAZ POTENCJALNYCH WYKONAWCÓW W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA

- a) Podczas prowadzenia robót budowlanych Inwestor/Wykonawca realizujący przedsięwzięcie jest zobowiązany uwzględnić ochronę środowiska na obszarze oddziaływania projektu.
W trakcie realizacji projektu nie będą naruszone przepisy RMŚ z dnia 7 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (poz. 1348) oraz z dnia 9 października 2014 r. w sprawie dziko rosnących grzybów objętych ochroną (poz. 1408), i z dnia 16 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (poz. 1409), projekt spełnia przepisy dot. w/w ochrony gatunkowej zwierząt, grzybów i roślin.
- b) Przed podjęciem prac budowlanych należy przeprowadzić obserwacje dotyczące ewentualnego występowania gatunków chronionych ptaków i innych zwierząt.
- c) W przypadku stwierdzenia obecności ptaków czy innych chronionych zwierząt obowiązuje zakaz zabijania, okaleczania, chwytania, niszczenia jaj, postaci młodoctw i form rozwojowych, niszczenia gniazd innych schronień, umyślnego płoszenia i niepokojenia oraz niszczenia ich siedlisk i ostoj.
- d) W sytuacji jak wyżej, należy bezwzględnie wstrzymać roboty i stosować zapisy wynikające między innymi z Ustawy o Ochronie Przyrody z dnia 16 kwietnia 2004r. oraz Ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie z dnia 13 kwietnia 2007r.

12. OCHRONA PRZECIWPÓŻAROWA.

Na podstawie przepisów Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie oraz ustaleń aktu prawa miejscowego obowiązującego na tym terenie stwierdza się, że projekt remontu elewacji frontowej wraz z zabezpieczeniami przeciwwilgociowymi w budynku I LO w Przemyśle na dz. nr 936/1 przy ul. Słowackiego

21 w Przemyślu nie powoduje zmiany warunków ochrony przeciwpożarowej względem stanu istniejącego, zatem przedmiotowa inwestycja nie wprowadza oraz nie zwiększa ograniczeń i uciążliwości dla terenów sąsiednich a co za tym idzie obszar oddziaływania dla powyższej inwestycji sprowadza się do terenu objętego inwestycją przez fakt , iż ograniczenie w zagospodarowaniu działki dotyczy jedynie tej działki, na której fizycznie zlokalizowany jest budynek podlegający remontowi.

Dojazd dla służb straży pożarnej zapewnia istniejący układ dróg dojazdowych. Układ dróg dojazdowych pozostaje bez zmian.

Projektant:

mgr inż. arch. Anna Petejko

30/PKOKK/2016

INFORMACJA O OBSZARZE ODDZIAŁYWANIA OBIEKTU

1. PODSTAWA PRAWNA:

art. 20 ust. 1 pkt 1c i art. 34 ust. 3, pkt 5 Ustawy z dnia 7 lipca 1994r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2016r. poz. 23 z późn. zmianami).

2. ZASIĘG OBSZARU ODDZIAŁYWANIA:

Z uwagi na lokalizację projektowanych budowli, obszar oddziaływania zamyka się na dz. Nr ew. gr. 936/1, obręb Przemyśl. Stwierdza się jednoznacznie, że planowana inwestycja nie wpływa na działki sąsiednie. Zostały zachowane wszystkie odległości określone w przepisach. Inwestycja pozostaje, więc w zgodzie z zapisami art. 20 ust.1c Ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo Budowlane w zakresie poszanowania, występujących stron w obszarze oddziaływania obiektów i nie narusza w jakikolwiek sposób uzasadnionych interesów osób trzecich w tym zapewnienia dostępu do drogi publicznej.

Na etapie realizacji projektu przeprowadzono analizę obszaru oddziaływania inwestycji pod kątem ustalenia czy projektowana inwestycja swoim usytuowaniem i gabarytami będzie wpływać na sąsiednie nieruchomości czy też nie. Stwierdzono, że przy realizacji inwestycji nie zachodzą ograniczenia wynikające z przepisów Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12.04.2002 w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, dotyczące kwestii:

- zacierania (możliwość ograniczenia przez objęty opracowaniem obiekt dopływu światła słonecznego do budynków istniejących na działkach sąsiednich) - nie dotyczy,
- ochrony przeciwpożarowej (odległości objętego opracowaniem obiektu od granic działki i obiektów zlokalizowanych na sąsiednich nieruchomościach) - nie dotyczy,
- odległości w zakresie sytuowania takich elementów zagospodarowania terenu jak studnie, zbiorniki wody, oczyszczalnie ścieków, itp.) - nie dotyczy.

Analiza wykazała również, że nienaruszone będą przepisy ochrony środowiska, dotyczące min. ochrony przed hałasem, a teren inwestycji będzie zabezpieczony przed osobami postronnymi. Działka położona jest poza obszarami Natura 2000. Planowana inwestycja nie będzie wywierać ujemnego wpływu na środowisko, zdrowie i życie ludzi. Teren obok budynku zostanie zainwestowany zgodnie z Projektem Zagospodarowania. Inwestycja nie wymaga uzyskania Decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Projektant:

mgr inż. arch. Anna Petejko

30/PKOKK/2016

II PROJEKT ARCHITEKTONICZNO-BUDOWLANY

CZĘŚĆ - A

BRANŻA ARCHITEKTONICZNA

OPIS TECHNICZNY

DO PROJEKTU ARCHITEKTONICZNO-BUDOWLANEGO

1. PODSTAWA OPRACOWANIA

- Umowa z Inwestorem.
- Uzgodnienia z Inwestorem.
- Mapa zasadnicza.
- Inwentaryzacja, wizja lokalna oraz dokumentacja fotograficzna.
- Normy i przepisy budowlane.

2. PRZEZNACZENIE I PROGRAM UŻYTKOWY.

Remontowany budynek zlokalizowany jest na działce nr 936/1 przy ul. Słowackiego 21 w Przemyślu. Budynek posiada trzy kondygnacje nadziemne oraz całościowe podpiwniczenie. Budynek przykryty jest dachem wielospadowym o konstrukcji drewnianej. Dach pokryty jest dachówką w kolorze ceglanym. Od strony podwórka umieszczono 2 wejścia z licznymi zdobieniami. Obecnie budynek jest użytkowany i pełni funkcję szkoły. Budynek przy ul. Słowackiego 21 wpisany jest do rejestru zabytków pod numerem A-129 z dnia 14 maja 1986r.

Zakres opracowania:

Przedmiotem opracowania jest projekt:

- remontu elewacji
- izolacji pionowej oraz poziomej fundamentów
- wymiana barier ochronnych przy studzienkach okiennych
- odtworzenie schodów zewnętrznych
- remont kominów
- wymiana rynien oraz rur spustowych
- **Elementy zagospodarowania terenu pozostają bez zmian.**

3. OPIS STANU ISTNIEJĄCEGO

Elewacja w złym stanie technicznym (nie licząc wejść poddanych konserwacji). Powierzchnia elewacji zabrudzona. Na powierzchni tynków i sztukatorki widoczna siatka drobnych pęknięć. Ponad cokołem partie ściany przemalowane jaśniejszą farbą. Gzymsy koronujący i kordonowy wielokrotnie poprzecznie spękane. Tynk jest miejscami spękany, widoczne ubytki wierzchniego zatarcia. Miejscami tynk uszkodzony. Cokolik kamienny silnie zawilgocony, widoczne liczne kolonie mchów i zielenic. Stan zachowania kamienia zły, osłabienie spójności i wytrzymałości, proszkowanie. Powierzchnia zabrudzona. Krawędzie i narożniki wyoblone. Schody z piaskowca zachowane w stanie złym. Drzwi wejściowe wtórne, dębowe, lakierowane. Stolarka okienna wtórna zachowana w stanie dobrym. Obróbki blacharskie gzymsów,

nadokienników i parapetów zabrudzone, miejscami odkształcone w złym stanie zachowania. Kominy w części ponad połacią dachu w złym stanie zachowania nie posiadające zabezpieczeń termicznych oraz tynkowania. Schody zewnętrzne z piaskowca wymagające konserwacji oraz częściowego remontu całej konstrukcji. Część z elementów elewacji o szczególnym znaczeniu historycznym została zniszczona i wymaga gruntownej renowacji.

4. PROJEKTOWANY REMONT ELEWACJI

Głównym założeniem prac konserwatorskich będzie zachowanie i rekonstrukcja wszystkich elementów, z równoczesnym zahamowaniem procesów degradacyjnych oraz przywrócenie i utrzymanie pierwotnych walorów technicznych i estetycznych tynków i detalu architektonicznego. W związku z tym, istotnym etapem

prac będzie oczyszczenie tych elementów ze wszystkich szkodliwych nawarstwień. Prace te zostaną wykonane metodą mechaniczną, pod pełną kontrolą konserwatorską w trakcie realizacji inwestycji i pozwolą na uczynienie ich pierwotnej formy. Pęknięcia i odspojenia zostaną podklejone i skonsolidowane. W razie konieczności detale zostaną wzmocnione w zabiegu impregnacji strukturalnej. Wszystkie ubytki formy lub rekonstrukcji zostaną uzupełnione z zastosowaniem tradycyjnych materiałów sztukatorskich. Tam, gdzie będzie to konieczne zastosowane zostaną wzmocnienia konstrukcyjne.

5. FORMA ARCHITEKTONICZNA, SPOSÓB DOSTOSOWANIA DO KRAJOBRAZU I OTACZAJĄCEJ ZABUDOWY.

Forma projektowanego obiektu nie koliduje z obiektami istniejącymi.

6. OPINIA GEOTECHNICZNA

Nie dotyczy.

7. CHARAKTERYSTYKA ENERGETYCZNA BUDYNKU

Nie dotyczy.

8. ANALIZA MOŻLIWOŚCI RACJONALNEGO WYKORZYSTANIA WYSOKOEFEKTYWNYCH SYSTEMÓW ALTERNATYWNYCH ZAOPATRZENIA W ENERGIĘ I CIEPŁO

Nie dotyczy.

9. WPŁYW INWESTYCJI NA ŚRODOWISKO

Projektowana inwestycja nie jest zaliczana do inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz nie kwalifikuje się do inwestycji, dla których wymagane jest sporządzenie raportu oddziaływania na środowisko. Inwestycja nie ma wpływu na środowisko i nie stanowi zagrożenia dla ludzi.

10. URZĄDZENIA OBCE.

Na terenie objętym opracowaniem występuje następujące uzbrojenie, niekolidujące z projektowanymi robotami:

- a) kanalizacja deszczowa
- b) kanalizacja sanitarna
- c) sieć gazowa
- d) sieć wodociągowa
- e) sieć elektryczna
- f) sieć teletechniczna

Podczas prowadzenia prac przy odwodnieniu oraz hydroizolacji budynku należy wykonać odkrywki istniejących instalacji uzbrojenia terenu, mające na celu jednoznacznie zapewnienie bezpieczeństwa pracowników oraz wykluczające możliwość ich uszkodzenia.

11. INSTALACJE.

Nie dotyczy.

12. DOSTOSOWANIE OBIEKTU DO KORZYSTANIA PRZEZ OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE.

Nie dotyczy.

13. CHARAKTERYSTYKA POŻAROWA PROJEKTOWANEGO OBIEKTU BUDOWLANEGO

Nie dotyczy.

14. ODWODNIENIE

Ze względu na skorodowane rury kanalizacji deszczowej mogące powodować podmakanie fundamentów budynku zaleca się ich wymianę na nowe. Biegące po pierwotnej trasie z zachowaniem normowych spadków.

15. SPOSÓB WYKONYWANIA ROBÓT BUDOWLANYCH

15.1. IZOLACJA POZIOMA METODĄ INIEKCJI, OPARTA NA KREMIE INIEKCYJNYM

Należy wywiercić zewnątrz budynku otwory w pierwszej cegle nad istniejącym cokołem z piaskowca ,w odstępnie co 10 cm , średnica otworów fi 12mm , otwory wiercimy ok.3cm przed końcem ściany, po przedmuchaniu otworów aplikujemy za pomocą urządzenia posiadającego lance krem iniekcyjny, po zaaplikowaniu zatykamy otwory iniekcyjne zaprawą.

15.2. IZOLACJA PIONOWA ZEWNĄTRZ BUDYNKU.

Po odkopaniu ścian fundamentowych i oczyszczeniu metodą mechaniczną ścian fundamentowych wykonujemy :

- nakładamy metoda natryskową preparat do gruntowania , po ok. 10 min. nakładamy miękkim pędzlem szlam mineralny wodoszczelny.
- po ok. 24 godz. wyrównujemy ścianę fundamentowa stosując mineralną wodoszczelną zaprawę, oraz wykonujemy fasetę (wyoblenie) na styku ściana – ława o ile będzie tak potrzeba i możliwość.
- po 24 godz. nakładamy pierwszą warstwę dwuskładnikowej izolacji bitumiczno-polimerowej,
- po 24 godz. nakładamy drugą warstwę izolacji bitumiczno-polimerowej,
- po 24 godz. przyklejamy płyty XPS stosując jako klej grubowarstwową izolację bitumiczną
- przed zasypaniem ściany fundamentowej kładzie podwójnie folie z PCV jak warstwę ochronną i poślizgowa.

15.3. ZABEZPIECZENIE I RENOWACJA COKOŁU Z PIASKOWCA.

Zakłada się wykonanie pełnej konserwacji technicznej i estetycznej kamienia. Okładzina z piaskowca zostanie odczyszczona. Zabieg oczyszczania powierzchni kamienia ma istotne znaczenie dla przebiegu poszczególnych etapów prac i realizacji pełnego programu konserwatorskiego. Usunięcie szczelnych nawarstwień oraz wszystkich wtórnych elementów jest nie tylko zabiegiem estetycznym, ale umożliwia także prawidłowe przeprowadzenie dalszych czynności konserwatorskich, takich jak wzmocnienie strukturalne, uzupełnienie ubytków i zabezpieczenie powierzchni kamienia. Po zabiegu odczyszczenia, tam gdzie będzie to konieczne, kamień zostanie poddany zabiegowi odsolenia, a następnie wzmocniony strukturalnie. Duże ubytki zostaną uzupełnione taszlami z adekwatnego kamienia, o właściwościach zbliżonych do oryginalnego piaskowca.

-W pierwszej kolejności należy skuć i oczyścić metoda mechaniczna istniejącą zacierkę cementową z piaskowca , oraz wykuć na głębokość ok.2cm istniejące spoiny.

Po wykonaniu w/w prac nakładamy preparat na glony , algi i zazielenienia.

- po 24 godz. nakładamy preparat wzmacniający oparty na estrach kwasu krzemowego.
- po 2 do 3 tygodni po wzmocnieniu uzupełniamy powstałe ubytki piaskowca stosując barwną zaprawę renowacyjną do piaskowca.
- brakujące spoiny uzupełniamy zaprawą do spoinowania.
- po kilku dniach całości piaskowca impregnujemy impregnatem hydrofobowym.

15.4. ZABEZPIECZENIE STREFY COKOŁU DO WYSOKOŚCI PIERWSZEGO GZYMSU NA WYSOKOŚĆ OK. 1,5M.

Powyżej istniejącego piaskowca , należy skuć odparzony , odspojony tynk , po mechanicznym oczyszczeniu z kurzu ,brudu itp. wykonujemy :

- po 24 godz. nakładamy w strefie cokołowej preparat antysolny.
 - po zastosowaniu preparatu antysolnego i po wchłonięciu nakładamy preparat wzmacniający ściany cokołu.
 - po 48 godz. po wzmocnieniu nakładamy grunt rozcieńczony z wodą 1: 1 , po ok. 10min. nakładamy miękkim pędzlem szlam mineralny wodoszczelny przeciw wodzie rozbryzkowej, po ok. 15 min. na lekko związany szlam nakładamy półkryjąco obrzutkę.
 - po 24 godzinach nakładamy tynk podkładowy (należy nakładać w jednej warstwie do 3cm).
 - po kilku dniach nakładamy w strefie cokołu tynk renowacyjny o wysokiej odporności na siarczany , zawilgocenia i zasolenia .
 - po kilku dniach nakładamy szpachle wapienno- mineralną.
 - po ok. 3 dniach nakładamy grunt pod farbę.
 - po 24 godz. nakładamy farbę silikonową podkładową z wypełniaczem kwarcytowym.
 - po 24 godz. nakładamy dwie warstwy farby silikonowej paroprzepuszczalnej, odpornej na UV.
- Powyżej strefy cokołowej na pozostałej części elewacji , w pierwszej kolejności należy skuć wszystkie odspojone , odparzone , rozwarstwione – zdegradowane istniejące tynki , w miejscach gdzie tynki dobrze się trzymają podłoża elewacji zostawiamy, a tylko usuwamy istniejącą zacierkę cementową, dotyczy to także odspojonych gzymsów, elementów sztukateryjnych i ozdobnych .
- po wykonaniu w/w czynności całość elewacji czyścimy z brudu , kurzu, usuwamy - spłukujemy metodą mechaniczną myjką ciśnieniową .
 - na oczyszczonej powierzchni elewacji w miejscach skucia tynków oraz na częściowo pozostawionym tynku nakładamy preparat wzmacniający.
 - po 48 godz. po wzmocnieniu nakładamy obrzutkę pod tynk wapienno- cementowy.
 - po 24 godz. nakładamy tynk wapienno-cementowy, w tym tynku odtwarzamy wszystkie boniowania.
 - po kilku dniach po wyschnięciu tynku nakładamy szpachle wapienno-mineralna.
 - po ok. 3 dniach nakładamy grunt pod farbę.
 - po 24 godz. nakładamy farbę silikonową podkładową z wypełniaczem kwarcytowym.
 - po 24 godz. nakładamy dwie warstwy farby silikonowej paroprzepuszczalnej, odpornej na UV..

15.5. NAPRAWA I RENOWACJA GZYMSÓW, PILASTRÓW, NADOKIENNIKÓW, ELEMENTÓW SZTUKATERYJNYCH ORAZ ELEMENTÓW OZDOBNYCH.

- po 2 do 3 tygodni po wzmocnieniu preparatem do wzmacniania kamienia, oparty na estrach etylowych kwasu krzemowego, w/w elementów nakładamy szybkowiązącą gruboziarnistą podkładową ciagnioną zaprawę szybkowiązącą gruboziarnistą do odnawiania i napraw zabytkowych elewacji tynkowanych / ze sztukaterią .
- po kilku dniach po uzupełnieniu nakładamy drobnoziarnistą ciagnioną szybkowiąjącą zaprawę do wygładzania w/w elementów. .
- wszystkie brakujące dekoracje sztukatorskie rekonstruujemy za pomocą szybkowiąjącej sztukatorskiej zaprawy do wykonywania odlewów.
- po kilku dniach po rekonstrukcji i naprawy nakładamy grunt pod farbę.
- po 24 godz. nakładamy dwie warstwy farby silikonowej paroprzepuszczalnej, odpornej na UV .

Uwaga : na elementy sztukatorskie, gzymsy , pilastru itp. – NIE NAKŁADAMY FARBY PODKŁADOWEJ

15.6. NAPRAWA KOMINÓW.

Naprawę kominów należy rozpocząć od demontażu betonowych czap kominowych oraz luźnych . Następnie należy uzupełnić tynki na kominach. W razie konieczności odbić tynki na całości, wymienić pojedyncze cegły cegłą o parametrach analogicznych do cegły oryginalnej i uzupełnić nowymi tynkami.

15.7. NAPRAWA OBRÓBEK BLACHARSKICH, RYNIEN ORAZ RUR SPUSTOWYCH.

Elementy w złym stanie technicznym należy objąć remontem. Elementy obróbek blacharskich, rynien oraz rur spustowych ze względu na swój stan zachowania są jedną z przyczyn degradacji całej elewacji. Uwzględniając charakter budynku projektuje się wszystkie w/w elementy z blachy tytanowo - cynkowej. Wszystkie elementy powinny być wykonane za pomocą tradycyjnych połączeń oraz metod wykonania, nawiązując do ich pierwotnego wyglądu.

15.8. REMONT SCHODÓW ELEWACJI

Istniejące stopnie kamienne z piaskowca, należy zdemontować w celu określenia stopnia ich zniszczenia i określenia przydatności do dalszego wykonania. W przypadku ponownego zastosowania - odczyścić, wyrównać powierzchnię i zakonserwować. Ewentualne nowe stopnie należy wykonać z kamienia naturalnego - piaskowca o barwie nawiązującej do stopni pierwotnych, bez wyraźnego użyczenia. Zastosować płyty o tych samych wymiarach co istniejące. Płyty należy osadzić na płycie żelbetowej za pomocą zaprawy klejowej przeznaczonej do kamienia naturalnego. Upřednio zeszlifować pozostałości oraz nierówności po przednim kleju montażowym. Przy montażu, aby zapewnić odpływ wody ze stopni w kierunku "od budynku", należy wykonać spadek ~1%. Ponadto należy wykonać spoiny o wymiarach umożliwiających rozszerzanie

temperaturowe kamiennych płyt. Podziały stopni musza się mijać, tak jak to ma miejsce w istniejących schodach. Powierzchnia poziomych elementów kamiennych przeznaczonych do ruchu pieszych musi być wykończona w sposób zapobiegający poślizgowi. Zaleca się groszkowanie kamienia. Wszystkie powierzchnie elementów kamiennych należy zaimpregnować preparatem do hydrofobizacji kamienia naturalnego oraz chroniącym przed skażeniem mikrobiologicznym.

15.9. WYMIANA BARIER OCHRONNYCH PRZY STUDZIENKACH OKIENNYCH

Bariery ochronne przy studzienkach okiennych w chwili obecnej są elementem wtórnym który nie nawiązuje do charakteru budynku. Zaprojektowano barierki nawiązujące do historycznych charakteru budynku. Szczegóły barierki pokazano w części rysunkowej niniejszego opracowania.

16. UWAGI.

W trakcie prowadzenia robót należy bezwzględnie zapewnić całkowite bezpieczeństwo pracownikom zatrudnionym na budowie jak i użytkownikom działki. Ze względu na charakter obiektu, szczególną uwagę należy zwrócić na oznakowanie i zabezpieczenie robót. Po zakończeniu dnia roboczego, na okres od zmierzchu do świtu konieczne jest zabezpieczenie terenu budowy przed dostępem osób trzecich. Ograniczony teren pod planowaną inwestycję wymusza na wykonawcy wydzielenie placu składowego dla materiałów zgodnie z obowiązującymi normami oraz przepisami prawa.

Przy prowadzeniu robót z użyciem sprzętu mechanicznego zachować wymagania zawarte w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z 20.09.2001 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji maszyn i innych urządzeń technicznych do robót ziemnych, budowlanych i drogowych.

Wszystkie prace budowlane należy prowadzić zgodnie ze sztuką budowlaną i obowiązującymi normami, przepisami bhp, technicznymi warunkami wykonania i odbioru robót budowlano-montażowych a w razie wątpliwości skonsultować się z projektantem.

Przedmiotową inwestycję należy realizować zgodnie z projektem architektoniczno - budowlanym, programem prac konserwatorskich, zasadami sztuki budowlanej oraz przepisami techniczno - budowlanymi. W przypadku występowania informacji rozbieżnych, a zamieszczonych w poszczególnych częściach dokumentacji projektowej należy o zaistniałych rozbieżnościach poinformować inspektora nadzoru oraz projektanta - celem dokonania stosownych wyjaśnień. W przypadku występowania rozbieżności w zakresie nieistotnych informacji, które nie mają wpływu na warunki podstawowe odnoszące się do bezpieczeństwa użytkowania, bezpieczeństwa konstrukcji, walorów użytkowych i estetycznych, należy kierować się zasadą wyboru technologii i rozwiązań materiałowych o wyższych parametrach (zapewniających wyższą jakość wykonania). Ujawnione w projekcie ewentualne pomyłki i błędy wykryte w trakcie realizacji robót budowlanych należy bezwzględnie zgłaszać projektantowi w celu dokonania odpowiedniej weryfikacji oraz naniesienia stosownych zmian. Ujawnione błędy nie mogą być wykorzystywane przez Wykonawcę do nieprawidłowego wykonania i realizacji robót budowlanych, które są niezgodne z obowiązującymi przepisami

techniczno - budowlanymi. Prace wykończeniowe powinny być wykonywane zgodnie z reżimem technologicznym określonym przez producentów i dostawców poszczególnych wyrobów budowlanych, systemów technologicznych, elementów, produktów i urządzeń. Wszystkie roboty należy wykonać pod ścisłym nadzorem osób uprawnionych do wykonania tych prac i robót. W trakcie realizacji zadania inwestycyjnego może pojawić się konieczność wykonania robót budowlanych nie przewidzianych w zakresie dokumentacji projektowej, których pominięcie będzie miało istotny wpływ na trwałość i poprawność wykonania robót w kontekście spełnienia warunków podstawowych, o których mowa w art. 5 ustawy Prawo budowlane. W takiej sytuacji Wykonawca zobowiązany jest do natychmiastowego poinformowania inspektora nadzoru i projektanta, w celu ustalenia sposobu postępowania, technologii i określenia niezbędnego zakresu robót budowlanych. Koszty i sposób rozliczenia wyżej wymienionych robót zostaną uregulowane w ramach umowy podpisanej między Wykonawcą, a Zamawiającym. Jeśli umowa nie precyzuje tego zagadnienia, należy przyjąć, że wartość wynagrodzenia zaproponowana przez Wykonawcę na etapie oferty przetargowej jest ostateczna i niezmienna oraz wyklucza możliwość żądania dodatkowej zapłaty za wykonanie robót objętych realizacją przedmiotu Umowy. Wszystkie wyroby budowlane, wyroby indywidualne, elementy i urządzenia zastosowane przy budowie powinny posiadać odpowiednie dokumenty wymagane przepisami prawa, w tym wynikające z ustawy o wyrobach budowlanych, zezwalające na stosowanie ich w budownictwie na terenie Polski. Obowiązek sprawdzenia, czy wszystkie zastosowane i wbudowane wyroby budowlane, wyroby indywidualne, elementy i urządzenia posiadają stosowne dokumenty zezwalające na ich użycie, spoczywa na kierowniku budowy oraz inspektorze nadzoru inwestorskiego. W przypadku stwierdzenia w trakcie obmiarów kolizji z innymi elementami lub instalacjami, należy fakt ten zgłosić kierownikowi budowy i zaproponować rozwiązanie zamienne w porozumieniu z projektantem.

Projektant:

mgr inż. arch. Anna Petejko

30/PKOKK/2016

INFORMACJA DOTYCZĄCA PLANU BEZPIECZEŃSTWA I OCHRONY ZDROWIA

1. Dane

1.1. Nazwa opracowania

„Projekt remontu elewacji budynku I LO w Przemyślu na działce 963/1 przy ul. Słowackiego 21”.

1.2. Adres inwestycji

*powiat Przemyński;
jedin. ewid.: Przemyśl;
obręb: Przemyśl,
dz. nr ew. gr. 936/1,*

1.3. Inwestor

Gmina Miejska Przemyśl

Rynek 1

37-700 Przemyśl

1.4 Projektant

mgr inż. arch. Anna Petejko

30/PKOKK/2016

1.4. Materiały wyjściowe i podstawa do opracowania projektu

- Umowa i uzgodnienia z Inwestorem
- Mapa zasadnicza w skali 1:1000
- Inwentaryzacja budynku udostępniona przez zleceniodawcę,
- Inwentaryzacja własna dla potrzeb projektu,
- Wizja w terenie i pomiary uzupełniające,
- Decyzja Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Przemyślu znak IRN-II.5142.325.2018.PG na prowadzenie badań konserwatorskich przy obiekcie wpisanym do rejestru zabytków z dnia 07.01.2019 r.
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r., Prawo Budowlane (tekst jednolity DzU. z 2013 nr poz. 1409; z późniejszymi zmianami; DzU. z 2014 r. poz. 40, DzU. z 2014 r. poz. 768, DzU. z 2014 r. poz. 822, DzU. z 2014 r. poz. 1133, DzU. z 2014 r. poz. 1200, DzU. z 2015 r. poz. 200, ustawa nowelizująca z 20-02-2015 r., tekst jednolity DzU. z 2016, poz. 290, Dz.U. 2018 poz. 1202).

- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, Dz.U.2015.0.1422.

2. Część opisowa

2.1. Zakres robót

- remontu elewacji
- izolacji pionowej oraz poziomej fundamentów
- wymiana barier ochronnych przy studzienkach okiennych
- odtworzenie schodów zewnętrznych
- remont kominów
- wymiana rynien oraz rur spustowych
- **Elementy zagospodarowania terenu pozostają bez zmian.**

2.2. Elementy zagospodarowania terenu mogące stwarzać zagrożenie

Istniejące uzbrojenie terenu mogące mieć swą głębokości posadowienia, niezgodne z obowiązującymi normami oraz przepisami branżowymi. Roboty będą się toczyć z częściowym oraz czasowym zamknięciem ruchu na drodze w związku z tym należy prawidłowo oznakować teren budowy zapewniając bezpieczeństwo pracowników oraz użytkowników drogi. Niebezpieczeństwem dla robotników będzie także, ruch pojazdów budowy.

2.3. Przewidywane zagrożenia podczas przedmiotowej budowy

Wskazuje rodzaje zagrożeń bezpieczeństwa i zdrowia osób wynikające z charakteru prac na wysokości, przy stosowaniu środków chemicznych oraz w trakcie prac związanych bezpośrednio z instalacjami a także z dostępności dla osób postronnych.

a. Wskazanie dotyczące przewidywanych zagrożeń występujących podczas realizacji robót budowlanych – określające skalę i rodzaje zagrożeń czas oraz miejsce ich występowania.

Należy bezwzględnie stosować obowiązujące dla placów budowy zasady BHP wykonywania robót. Wszelkie prace wykonywane niezgodnie z powyższym skutkują stworzeniem zagrożeń zdrowia i życia osób.

b. Zagrożenia zewnętrzne:

Wiążą się z oddziaływaniem budowy na otoczenie: ze względu na charakter prac – remont na wysokości; upadek narzędzi lub materiałów budowlanych z wysokości.

c. Zagrożenia wewnętrzne:

Wiążą się z rodzajem wykonywanych prac: renowacyjnych z użyciem środków chemicznych, instalacyjnych i innych podczas pracy na wysokości, stosowania pomostów i rusztowań.

d. Wskazanie sposobu prowadzenia instruktażu pracowników przed przystąpieniem do realizacji robót szczególnie niebezpiecznych.

Przed dopuszczeniem do wykonywania prac budowlanych wszyscy nowo zatrudniani na budowie pracownicy powinni być bezwarunkowo przeszkoleni wstępnie. Instruktaż ogólny obejmuje zapoznanie pracowników z podstawowymi przepisami BHP, zawartymi w Kodeksie Pracy, w układach zbiorowych pracy i regulaminach pracy, zasadami BHP obowiązującymi w danym zakładzie pracy oraz zasadami udzielania pierwszej pomocy (zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury Dz. U. 2003, Nr 47, poz. 401., Dz. U. 2003, nr 121 poz. 1138 oraz Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Dz. U. 2000, nr 40 poz. 470).

Kolejno winien nastąpić instruktaż "stanowiskowy", który zapoznaje pracowników z metodami wykonywania wszelkich robót przewidzianych harmonogramem i ich kolejności, w tym prac szczególnie niebezpiecznych oraz z zagrożeniami występującymi na określonym stanowisku pracy, sposobami ochrony przed nimi i postępowania w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia osób oraz mienia.

e. Wskazanie środków organizacyjnych i technicznych zapobiegających niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robót budowlanych w strefach szczególnego zagrożenia zdrowia lub w ich sąsiedztwie.

Należy bezwzględnie stosować obowiązujące na placach budowy zasady BHP zawarte w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury Dz. U. 2003, Nr 47, poz. 401 i Dz. U. 2003, nr 121 poz. 1138 oraz w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki Dz. U. 2000, nr 40 poz. 470.

- Środki organizacyjne stanowią:

- opracowanie przez Kierownika budowy tzw. Planu BIOZ, wg Rozp. Min. Infrastruktury (Dz. U. Nr 120, poz. 1126), określającego m.in. bezpieczny ruch osób i środków transportu, przemieszczanie i składowanie oraz ewakuację w sytuacji zagrożenia,

- dbanie o sprawność środków ochrony indywidualnej, zbiorowej, ppoż. oraz ich stosowanie zgodnie z przeznaczeniem, a także o bezpieczny i higieniczny stan pomieszczeń pracy i wyposażenia technicznego,
- wydzielenie ogrodzonej strefy bezpieczeństwa na czas prowadzenia robót,
- wydzielenie bezpiecznego miejsca na składowanie materiałów budowlanych
- zorganizowanie na budowie punktu pierwszej pomocy i zagwarantowanie szybkiej pomocy medycznej w przypadku potrzeby,
- stosowanie obowiązujących dla placów budowy zasad BHP wykonywania robót (Dz. U. 2003r., nr 47, poz. 401, Dz. U. 2000r. nr 40, poz.470, Dz. U. 2003r. nr 121, poz. 1138),
- opracowanie instrukcji BHP stanowiskowej i ogólnej,
- dopuszczenie do pracy tylko pracowników posiadających wymagane zaświadczenia lekarskie o stanie zdrowia i kwalifikacje
- prowadzenie nadzoru nad bezpieczeństwem i higieną pracy na poszczególnych stanowiskach przez kierownika budowy (ew. danego typu robót) oraz mistrzów budowlanych, stosownie do zakresu obowiązków,
- w razie stwierdzenia bezpośredniego zagrożenia dla życia lub zdrowia pracowników, natychmiastowe przerwanie prac przez Kierownika budowy i podjęcie działań w celu usunięcia zagrożenia.

f. Środki techniczne:

Pracownicy zatrudnieni na budowie powinni być wyposażeni w środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze, zgodnie z tabelą norm przydziału środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego opracowane przez pracodawcę. Sprzęt ten powinien zapewnić wystarczającą ochronę przed występującymi zagrożeniami (upadek z wysokości, uszkodzenie głowy, twarzy, wzroku, itp.)

Projektant:

mgr inż. arch. Anna Petejko

30/PKOKK/2016

II PROJEKT ARCHITEKTONICZNO-BUDOWLANY

CZĘŚĆ - B

BADANIA KONSERWATORSKIE

Badania konserwatorskie – stratygrafia wypraw tynkarskich, sztukatorskich i opracowań malarskich

Spis treści

1. Dane ogólne

1.1. Obiekt

1.2. Podstawa merytoryczna opracowania

1.3. Cel opracowania

1.4. Zakres opracowania

2. Zarys historii i opis ogólny obiektu

3. Budowa technologiczna nawarstwień

4. Podsumowanie badań

5. Program prac konserwatorskich

5.1 Lokalizacja elementów kamieniarskich i detali sztukatorskich

5.2. Stan zachowania. Uwagi ogólne.

5.3. Wnioski i założenia konserwatorskie dotyczące problematyki stanu zachowania dekoracji elewacji.

5.3.1. Elementy i detale z jastrychu i piaskowca drobnoziarnistego.

5.3.2. Obróbki blacharskie na pasach gzymsowych.

5.4. Wytyczne konserwatorskie

5.4.1. Elementy rzeźbiarskiej dekoracji.

5.4.2. Obróbki blacharskie.

5.4.3. Elementy metalowych zakotwień.

5.5. Ogólny program konserwatorski elewacji.

5.5.1. Szczegółowe wytyczne do konserwacji elementów rzeźbiarskiej dekoracji elewacji.

5.6. Zabiegi towarzyszące pracom konserwatorskim.

5.6.1. Wymiana pokryć dachowych i obróbek blacharskich.

5.6.2. Opracowanie pełnej dokumentacji z prac konserwatorskich.

5.7. Sugerowane zastosowanie materiałów

6. Schematy badań sondażowych

7. Fotografie

1. Dane ogólne

1.1. Obiekt

Opracowanie dotyczy elewacji budynku I Liceum Ogólnokształcącego im. Juliusza Słowackiego w Przemyślu.

1.2. Podstawa merytoryczna opracowania

Podstawa merytoryczną wykonania opracowania są:

- oględziny i rozpoznanie wstępne zabytku
- analiza udostępnionej dokumentacji historycznej i bieżącej (inwentaryzacji architektoniczno – konserwatorskiej i częściowych badań konserwatorskich portali wejściowych)
- badania konserwatorskie *in situ*: sondażowe badania stratygraficzne tynków, sztukaterii i opracowań kolorystycznych

1.3. Cel opracowania

Celem opracowania jest określenie ewentualnego zachowania się i możliwości odtworzenia oryginalnej kolorystyki oraz wykonanie badań wypraw tynkarskich i sztukatorskich. Celem prac o charakterze badawczo - rozpoznawczym jest również umożliwienie przyjęcie generalnej koncepcji konserwatorskiej i projektowej, wyznaczenie działań konserwatorskich połączonych do wykonania w trakcie przyszłych prac, z poszanowaniem historycznych nawarstwień.

1.4. Zakres opracowania

Opracowanie obejmuje opis odkrywek sondażowych badanych obszarów na elewacji zewnętrznych obiektu. Sformułowanie wniosków badawczych i konserwatorskich, zawartych w *Programie konserwatorskim*, prezentacja propozycji w formie zaleceń zakresu prac konserwatorskich i renowacyjnych.

2. Zarys historii i opis ogólny obiektu

Gmach wybudowany w 1894 roku dla celów szkolnych – Gimnazjum. Od 1895 roku budynek podzielony był funkcjonalnie na Gimnazjum z polskim językiem nauczania (skrzydło lewe) i Gimnazjum z ukraińskim językiem nauczania (skrzydło prawe). W kartuszu wieńczącym ryzalit fasady, na polu tarczy umieszczony był austriacki orzeł dwugłowy, a nad nim, w zwieńczeniu kartusza, umieszczono koronę Rudolfską (w kształcie mitry). Poniżej gzymsu wieńczące zamieszczono napis „FRANCISCVS*JOSEPHVS*i*IMP* A*D* MDCCCXCIV* We wrześniu 1921 roku Gimnazjum „Polskie” otrzymało imię Juliusza Słowackiego. Z inicjatywy dyrektora Szkoły Zygmunta Skorskiego – nad lewym wejściem wymalowano triadę platońską „Prawda, Dobro, Piękno”. Najpoważniejsze prace remontowe i modernizacyjne prowadzono za czasów dyrektorowania Adama Żaka w latach 1963 – 1985.

Budynek w planie przypominający literę E o przedłużonych bocznych skrzydłach. Murowany, podpiwniczony, trójkondygnacyjny.

Artkulacja elewacji. Elewacje budynku szkoły zakomponowano zgodnie ze stylistyką używaną na przełomie XIX i XX wieku. Fasadę zaakcentowano, na całej wysokości, osiowo ustawionym ryzalitem, a w wewnętrznych narożach parterowymi portykami. Elewacje boczne, na osi korpusu również zaakcentowano parterowymi portykami. Kompozycje portyków zaakcentowano nieznacznym wywyższeniem oraz odstawieniem kolumn, na tle pilastrów, z przerwanym przyczółkowym belkowaniem z rzeźbiarsko –

sztukatorskimi kompozycjami. Ryzalit fasady zwieńczony, osiowo ustawionym kartuszem, przerywający ściankę attyki. Pod belkowaniem, na wysokości dwóch kondygnacji, lico ryzalitu rozczłonkowane pilastrami. Przestrzenie między otworami wydzielone kompozycjami ram i płycin. Parter, podobnie jak na wszystkich elewacjach, rozczłonkowane ciągłymi boniami. Druga i trzecia rozczłonkowane otworami okiennymi w obudowach profilowanych i sztukatorskich, a między kondygnacjami pas rozbudowanego gzymsu kordonowego. W zwieńczeniu rozbudowane belkowanie z ornamentyką sztukatorską.

Nadana pierwotnie funkcja oraz jego układ przestrzenny zachowany jest zasadniczo bez zmian do obecnych czasów. Budynek jest przykładem monumentalnego budownictwa użyteczności publicznej z końca XIX wieku. Obiekt został wpisany do rejestru zabytków 14.05.1986 roku pod numerem ewidencyjnym A – 129.

3. Budowa technologiczna nawarstwień

Stratygrafię wypraw tynkarskich i sztukatorskich i wymalowań elewacji wykonano na podstawie wytypowanych i przeprowadzonych sondażowych odkrywek. Odkrywki opisano w normalizowanych tabelach oraz zaznaczono na podkładach inwentaryzacyjnych i udokumentowanych za pomocą fotografii. Wyniki badań opisano we wnioskach badawczych.

Spis tablic:

Tabl. 1. Warstwy technologiczne cokołu.

Tabl. 2. Warstwy technologiczne pierwszej kondygnacji (boniowania)

Tabl. 3. Warstwy technologiczne w płycinie ścian.

Tabl. 4. Warstwy technologiczne ramy okiennych i pasów kordonowych.

Tabl. 5. Warstwy technologiczne i gzymsu wieńczącego i belkowania.

Tabl. 6. Warstwy technologiczne elementów portyków.

Tabl. 1. Warstwy technologiczne cokołu.

Lp.	Oznaczenie graficzne warstwy	Opis warstwy	Grubość warstwy w mm	Faza chronologiczna lokalna/globalną	Datowanie
7		Jednorodna warstwa malarska – kolor zbliżony do; siwy ciemny		V	Lata 80-te XX w.
7		Warstwa przecierki tynkarskiej wapienno - piaskowej		V	Lata 80-te XX w.
6		Jednorodna warstwa malarska – biel cynkowa		IV	Lata 60-te XX w.
5		Jednorodna warstwa malarska – biel tytanowa		III	Lata 30-te XX w.
4		Jednorodna warstwa malarska – kolor zbliżony piaskowo – oliwkowy średni (wg. wzor. RAL 1019 Grey Beige)		II	Pocz. XX w.
3		Warstwy przecierki tynkarskiej wapienno – piaskowej		I	Koniec XIX w.
2		Okladzina kamienna z płyt wielkoformatowych z piaskowca	140*800*1000	I	Koniec XIX w.
1		Cegła ceramiczna (murowany w rdzeń cokołu powiązany w wątku ze strukturą cokołu ściany południowej)	30*14,50*7	I	Koniec XIX w.

Tabl. 2. Warstwy technologiczne pierwszej kondygnacji (boniowania)

Lp.	Oznaczenie graficzne warstwy	Opis warstwy	Grubość warstwy w mm	Faza chronologiczna lokalna/globalną	Datowanie
7		Jednorodna warstwa malarska – kolor zbliżony do; siwy ciemny		V	Lata 80-te XX w.
7		Warstwa przecierki tynkarskiej wapienno - piaskowej		V	Lata 80-te XX w.
6		Jednorodna warstwa malarska – biel cynkowa		IV	Lata 60-te XX w.
5		Jednorodna warstwa malarska – biel tytanowa		III	Lata 30-te XX w.
4		Jednorodna warstwa malarska – kolor zbliżony do; kremowy (wg. wzor. RAL 1015 Light Ivory)		II	Pocz. XX w.
2		Tynk wapienno - piaskowy	12-55	I	Koniec XIX w.
1		Cegła ceramiczna (murowany rdzeń powiązany w wążku ze strukturą cokołu)	30*14,50*7	I	Koniec XIX w.

Tabl. 3. Warstwy technologiczne w płycinie ścian.

Lp.	Oznaczenie graficzne warstwy	Opis warstwy	Grubość warstwy w mm	Faza chronologiczna lokalna/globalną	Datowanie
7		Jednorodna warstwa malarska – kolor zbliżony do; siwy jasny		V	Lata 80-te XX w.
7		Warstwa przecierki tynkarskiej wapienno - piaskowej		V	Lata 80-te XX w.
6		Jednorodna warstwa malarska – biel cynkowa		IV	Lata 60-te XX w.
5		Jednorodna warstwa malarska – biel tytanowa		III	Lata 30-te XX w.
4		Jednorodna warstwa malarska – kolor zbliżony do; kremowy (wg. wzor. RAL 1015 Light Ivory)		II	Pocz. XX w.
2		Tynk wapienno - piaskowy	12-15	I	Koniec XIX w.
1		Cegła ceramiczna	30*14,50*7	I	Koniec XIX w.

Tabl. 4. Warstwy technologiczne ramy okiennych i pasów kordonowych.

Lp.	Oznaczenie graficzne warstwy	Opis warstwy	Grubość warstwy w mm	Faza chronologiczna lokalna/globalną	Datowanie
10		Jednorodna warstwa malarska – kolor zbliżony do; siwy jasny		V	Lata 80-te XX w.
9		Jednorodna warstwa malarska – kolor zbliżony do; siwy ciemny		V	Lata 80-te XX w.
8		Jednorodna warstwa malarska – biel cynkowa		IV	Lata 60-te XX w.
7		Jednorodna warstwa malarska – biel tytanowa		III	Lata 30-te XX w.
6		Jednorodna warstwa malarska – kolor zbliżony do; szafranowy (ciemnożółty lekko pomarańczowy, wg. wzor. RAL 1001 Beige)		II	Pocz. XX w.
5		Jednorodna warstwa malarska – kolor zbliżony do; kremowy (wg. wzor. RAL 1015 Light Ivory)		II	Pocz. XX w.
4		Jednorodna warstwa malarska – kolor zbliżony piaskowo – oliwkowy średni (wg. wzor. RAL 1019 Grey Beige)		II	Pocz. XX w.
3		Warstwy przecierki tynkarskiej wapienno – piaskowej, zrobione częściowo od wzornika, częściowo od ręki		I	Koniec XIX w.
2		Ornamenty roślinne i stylizowane – odlew z jastrychu anhydrytowego		I	Koniec XIX w.
1		Profile częściowo wyrzeźbione z pełnych pasów kamiennych z piaskowca oraz ciągnięte z wolnej ręki w zaprawie wapienno – piaskowej		I	Koniec XIX w.

Tabl. 5. Warstwy technologiczne i gzymsu wieńczącego i belkowania.

Lp.	Oznaczenie graficzne warstwy	Opis warstwy	Grubość warstwy w mm	Faza chronologiczna lokalna/globalną	Datowanie
9		Jednorodna warstwa malarska – kolor zbliżony do; siwy ciemny		V	Lata 80-te XX w.
8		Jednorodna warstwa malarska – białocynkowa		IV	Lata 60-te XX w.
7		Jednorodna warstwa malarska – białotytanowa		III	Lata 30-te XX w.
6		Jednorodna warstwa malarska – kolor zbliżony do; szafranowy (ciemnożółty lekko pomarańczowy, wg. wzor. RAL 1001 Beige)		II	Pocz. XX w.
5		Jednorodna warstwa malarska – kolor zbliżony do; kremowy (wg. wzor. RAL 1015 Light Ivory)		II	Pocz. XX w.
4		Jednorodna warstwa malarska – kolor zbliżony piaskowo – oliwkowy średni (wg. wzor. RAL 1019 Grey Beige)		II	Pocz. XX w.
3		Warstwy przecierki tynkarskiej wapienno – piaskowej, zrobione częściowo od wzornika, częściowo od ręki		I	Koniec XIX w.
2		Ornamenty roślinne i stylizowane - odlew z jastrychu anhydrytowego		I	Koniec XIX w.
1		Profile na rdzeniu z murowanym z bloków kamiennych z piaskowca i z cegły pełnej ceramicznej oraz ciągnięte z wolnej ręki w zaprawie wapienno - piaskowej		I	Koniec XIX w.

Tabl. 6. Warstwy technologiczne elementów portyków.

Lp.	Oznaczenie graficzne warstwy	Opis warstwy	Grubość warstwy w mm	Faza chronologiczna lokalna/globalną	Datowanie
8		Jednorodna warstwa malarska – kolor zbliżony do; siwy jasny		V	Lata 80-te XX w.
7		Jednorodna warstwa malarska – kolor zbliżony do; siwy ciemny		V	Lata 80-te XX w.
10		Jednorodna warstwa malarska – biel cynkowa		IV	Lata 60-te XX w.
7		Jednorodna warstwa malarska – biel tytanowa		III	Lata 30-te XX w.
6		Jednorodna warstwa malarska – kolor zbliżony do; szafranowy (ciemnożółty lekko pomarańczowy, wg. wzor. RAL 1001 Beige)		II	Pocz. XX w.
5		Jednorodna warstwa malarska – kolor zbliżony do; kremowy (wg. wzor. RAL 1015 Light Ivory)		II	Pocz. XX w.
4		Jednorodna warstwa malarska – kolor zbliżony piaskowo – oliwkowy średni (wg. wzor. RAL 1019 Grey Beige)		II	Pocz. XX w.
3		Warstwy przecierki tynkarskiej wapienno – piaskowej, zrobione częściowo od wzornika, częściowo od ręki		I	Koniec XIX w.
2		Kartusze - odlew z jastrychu anhydrytowego		I	Koniec XIX w.
1		Bazy, trzony, głowice, profile tympanonu - detal architektoniczny wyrzeźbiony z pełnych bloczków kamiennych z piaskowca		I	Koniec XIX w.

Z analizy przeprowadzonych badań, na bazie odkrywek sondażowych (zaprezentowanych powyżej) oraz naturalnych, które licznie występują na elewacjach na skutek złej eksploatacji zabytku (z tego powodu spękania, odspojenia tynku i przecierki tynkarskich oraz łuszczenie powłok malarskich) wynikają następujące warstwy technologiczno – chronologiczne w obszarach elewacji.

Z uwagi na nierówne zachowanie kompletności warstw technologiczno – chronologicznych, częściowo korzystano z danych pozyskanych z różnych miejsc elewacji w analogicznych elementach architektonicznych i uzupełnianych podczas opisu zestawionego w tabelach.

4. Podsumowanie badań.

Zestawione w tabelach wyniki badań sondażowych możemy wstępnie określić następujące warstwy technologiczno – chronologiczne elewacji zewnętrznych:

- Struktura konstrukcyjna murów – cegła pełna palona o wymiarach średnio; 30*14,5*7 cm, na zaprawie wapienno – piaskowej o lekko kremowym odcieniu
- Tynk wapienno – piaskowy o lekko różowo – kremowym odcieniu, grubość warstwy 12,0-15,0 mm (w pasach boni pogrubienie tynku do 55,00 mm)
- Warstwa przecierki tynkarskiej wapienno – piaskowej, grubość warstwy 1,5-2,0 mm (drobne uziarnienie)
- Farba mineralna – dyspozycja kolorystyczna zależna od elementu i detalu architektonicznego
- Warstwa przecierki tynkarskiej wapienno – cementowo – piaskowej, grubość warstwy 2,0-10,0 mm (wtręty grubszego uziarnienia)
- Farby mineralne (dwie warstwy) – dyspozycja kolorystyczna niezależna od elementu i detalu architektonicznego – odcień zbliżony do bieli tytanowej, cynkowej.
- Farba emulsyjna (jedna warstwa) – kolor siwy jasny i siwy ciemny

Detale architektoniczne:

Gzysmy i listwy profilowe wykonane w części z pasów kamiennych z piaskowca pozostałe wykonane w technologii tynkarskiej na warstwie tynku podkładowego z zwiększoną ilością spoiwa wapiennego i kruszywa o bardzo drobnym uziarnieniu za pomocą wzornika ciągniętego na prowadnicach. Widoczne uzupełnienia i nakładki kitów z zapraw piaskowych o spoiwach wapiennych i wapienno - cementowych w technice „od ręki” W podobny sposób wykonano prace remontowe przy profilowanych bazach z kamienia (piaskowiec) pilastrów i kolumn portyku.

Detal sztukatorski:

Sztukateria elewacji zlokalizowana jest: w kartuszu herbowym i attyce w zwieńczeniu ryzalitu fasady, pod gzymsem wieńczącym, w głowicach pilastrów ryzalitu fasady (w porządku jońskim), w podokiennikach, w belkowaniach naczółków obokni, przyczółków portyków z koncentracją w kluczu (kartusze, amfory). Sztukateria wykonana techniką warsztatowego odlewania w formach i montowana na budowie, z zapraw mineralnych na bazie jastrychu anhydrytowego z domieszką wapna o zabarwieniu ciemno kremowym. Jedynie płaskorzeźba orła na tarczy wykonana z zaprawy wapienno – piaskowej. Widoczne uzupełnienia z zapraw mineralnych, barwionych o nieco innym odcieniu niż pierwotny detal.

Kamieniarka dekoracyjna uwzględniona w opisach warstw technologicznych profili naczółków obokni i przyczółków portyków, detali baz i głowic pilastrów i kolumn portyku oraz jako okładzin cokołów wykonana z płyt i bloków kamienia piaskowcowego. Poszczególne segmenty kotwione za pomocą elementów żelaznych oraz na zaprawie wapienno – piaskowej.

Z zaprezentowanych powyżej wyników badań sondażowych warstw technologiczno – chronologicznych wynika, że obiekt posiada w dużej części zachowaną strukturę pierwotną z czasów jego powstania z niewielkimi, późniejszymi nawarstwieniami. Zastana artykulacja elewacji zewnętrznej posiada pierwotną kompozycję, wyrażoną w strukturze konstrukcyjnej jak i w warstwie dekoracyjno – ochronnej. Podział elewacji na elementy i detale architektoniczne dopełniają „płaskorzeźby” kartuszy i amfor. Warstwy tynkarskie powtarzają tektonikę murów z jej ukształtowaniem w płaszczyznach płycin, ram płycinowych, pilastrów, profilowanych listew wokół otworowych, gzymśów kordonowych i wieńczących oraz belkowaniem portyków z ich ukształtowaniem w postaci powtórzeń, wklęsł, uskoków – kierowania. Liczne uzupełnienia warstw tynkarskich w postaci przecierek i kitów nie zmieniły pierwotnego zamierzenia kompozycyjnego projektanta. Najbardziej problematyczne, podczas analizy wyników badań sondażowych stratygrafii elementów i detali architektonicznych była identyfikacja warstw malarskich i przypisanie im czasookresu. Głównym powodem było nierówny stopień zachowania poszczególnych warstw technologicznych w

wybranych punktów badawczych – tych planowanych i odsłon naturalnych (powstałych w wyniku eksploatacji obiektu – złuszczenia, odspojenia, rozwarstwienia). Ponadto, liczne przecierki i kity ingerowały w różne głębokości wypraw tynkarskich i warstw malarskich oraz ich odfarbowania, powstałe na skutek wysoleń i zabrudzeń powstałych podczas eksploatacji budynku. Na podstawie zebranej wiedzy podczas badań *In situ*, analizy materiałów źródłowych należy stwierdzić, że zabytkowa elewacja posiada pięć zasadniczych etapów remontowych. W badaniach stratygraficznych przyjęto oznaczenia numeryczne faz budowlanych, ustalonych we wspomnianych badaniach architektonicznych, określonych w tabelach jako warstwa chronologiczna. Wg przyjętego opisu należy przyjąć, że były to następujące zasadnicze fazy budowlane:

- I. Koniec XIX wieku – powstanie obiektu
- II. Początek XX wieku – pierwsze wymalowania
- III. Lata 30-te XX wieku – białkowanie całości w kolorze bieli tytanowej
- IV. Lata 70-te XX wieku – odtworzenie malowania w kolorze bieli cynkowej.
- V. Lata 80-te XX wieku – Wmalowania emulsyjne w zróżnicowanych kolorystycznie kompozycjach: w kolorze zbliżony do siwy jasny i siwy ciemny.

Gdyby przyjąć opisane wyżej wyniki badań konserwatorskich, możemy następująco opisać warstwy opracowań malarskich:

Faza II malarska – Zasada dyspozycji kolorami jawi się jako zasada podkreślenia tektoniki artykulacji elewacji. Poszczególne kolory i ich tonacja miały za zadanie podkreślenie wieloplanowości. Najgłębsze płaszczyzny – płyciny wokół opasek profilowanych obokni były najciemniejsze (szafranowy ciemnożółty lekko pomarańczowy), niewiele jaśniejsze były płyciny śródścienne, kolejne detale wszystkie profile detali architektonicznych elewacji (kremowy). Niezależną kolorystykę posiadała sztukateria kartuszy, atyki gzymsów, obokni i odrzwi, która nawiązywała do koloru naturalnego piaskowca, który użyty był w cokołach, w portyku – jako okładziny kamienne, w bazach i głowicach pilastrów i kolumn portyku w kompozycjach rzeźbiarskich.

Faza III i IV – Z lat 30 –tych i 60-tych XX wieku konsekwentnie zastosowano kolor biały w różnych odcieniach.

Faza V – Zmiana zasady dyspozycji kolorystyką na elewacji po przez odstępnięcia od budowy tektoniki artykulacji elewacji. Użyta kolorystyka i ich tonacja prowadzą do wypłaszczania użytych elementów i detali architektonicznych. Na pierwszy plan wychodzi zasada graficznego podziału elewacji na wyraźne elementy podziału poziomego i pionowego. Siwy jasny zdominowany została przez siwy ciemny profilowań.

Uwzględniając zestawione wyniki badań wskazane jest uszanowanie zamierzeń projektantów i wykonawców z okresu powstania obiektu tj. z przełomu XIX/XX wieku. Przyjęte wyrażonej koncepcji odtworzenia kompozycji elewacji z dyspozycją kolorystyczną warstw malarskich wpisuje się w konwencje stylistyczne ustalone i kultywowane na przełomie XIX i XX wieku w naszej części Europy (monarchia Austro – Węgierska). Dla uściślenia kolorystyki elewacji należy dodatkowo dokonać analizy porównawczej z budowlami tego typu zaprojektowane i wykonane w Polsce z uwzględnieniem miast galicyjskich.

5. Program prac konserwatorskich

W oparciu o przeprowadzone badania stratygraficzne, opracowane powyżej, oraz analizę detalu dekoracji sztukatorskiej i kamieniarskiej, opisane poniżej, przygotowano *Program prac konserwatorskich*.

5.1. Lokalizacja elementów kamieniarskich i detali sztukatorskich .

Prowadzone badania stratygraficzne tynków z wyprawami sztukatorskimi, oraz opracowań malarskich, dookreśliły obecność kamienia w dekoracji elewacji.

Na podstawie analizy obiektu elementy architektoniczne z kamienia występują w cokołach, w koronie muru oraz w kolumnach i profilowanych przyczółkach portyków i w profilowanym naczółku kartusza herbowego w zwieńczeniu ryzalitu. Odlewy sztukatorskie z jastrychu ustalono w kartuszach; herbowym i portyków bocznych elewacji, w amforach ze zwieńczeń przyczółków bocznych portyków wejściowych fasady. Ponad to odlewy sztukatorskie zamontowano w gzyms wieńczący (wole oczka), w naczółkach obokni, kroksztyny i pasy ornamentalne, w podokiennikach, głowice jońskie pilastrów, ornament wiciowy w polu attyki ryzalitu fasady.

5.2. Stan zachowania. Uwagi ogólne.

Po dokonanej analizie zastosowanej sztukaterii jastrychowej i kamieniarki na elewacji, stwierdzono ślady po pracach konserwatorskich, które należy łączyć z udokumentowanymi pracami w latach 80-tych XX wieku. Od tamtego czasu detale ulegały degradacji na skutek oddziaływania środowiska. Stwierdzony zróżnicowany stan zachowania wynika z różnego stopnia ingerencji w substancję zabytkową, w zależności od charakteru, lokalizacji i okresu. Zidentyfikowane rodzaje uszkodzeń:

- uszkodzenia mechaniczne (kartusze, amfory)
- naloty z sadz i zabrudzeń przemyte wodą deszczową (profilowania attyki, naczółków i przyczółków, profilowanych opasek obokni, gzymsów kordonowych)
- obszary pokryte glonami (gzymsy przyczółków)
- wtórne kity i fleki z zapraw wapienno – piaskowych i cementowo – wapiennych (ich obecność zauważono na większości detali)
- kity, fleki w pierwotnej kamieniarce oraz części dodane – rekonstruowane wykonane z zapraw mineralnych, modyfikowanych barwionych w kierunku naturalnego piaskowca.
- korozja kotew żelaznych
- uszkodzenia i wadliwe wykonania obróbek blacharskich

5.3. Wnioski i założenia konserwatorskie dotyczące problematyki stanu zachowania dekoracji elewacji.

5.3.1. Elementy i detale z jastrychu i piaskowca drobnoziarnistego.

Kamienne i jastrychowe elementy heraldyczno –architektoniczne, oraz elementy rzeźbionych spływów posiadają bardziej rozległe ubytki i wżery w płaszczyznach rzeźbiarskiego modelunku. Przebarwienia i nawarstwienia mikrobiologiczne utworzone przez kolonie glonów jednokomórkowych, zalegają głównie na powierzchniach zacienionych i obficie zawilgoconych. Czarne bardzo zwarte nawarstwienia i zmiany przypowierzchniowej struktury kamienia utworzone z zanieczyszczeń i opadów atmosferycznych - skonsolidowane wtórną krzemionką zajmują pola kompozycji poddawane systematycznemu zawilgoceniu. Pokrywają je czarne i brunatne nawarstwienia przesycone siarczanami i krzemionką koloidalną. Powierzchnie profilowań gzymsów pokrywają nawarstwienia złuszczone się, mniej zwarte głównie w wyniku grawitacyjnego przesiąkania wody opadowej. Na granicach struktury murów i kamienia następuje pękanie tynków oraz odspojenia od kamienia. W części frontowej, w koronie muru powierzchnie kamiennych bloków ulegają zjawisku erozji granularnej w różnym stopniu zaawansowania. Elementy kamienne na skutek nasączenia wodą opadową kondensują wilgoć. Negatywne działanie wilgoci zgromadzonej w detalach kamiennych jest czytelne na powierzchniach ścian do nich przylegających. Woda penetruje do struktury

tyнку i wnętrza ścian. Transportując zanieczyszczenia i sole tworzą wyraźne strefy zawilgocenia i wysoleń oraz obszary, na których rozwijają się glony, porosty i grzyby. W okresach zimowych obszary czasowo zawilgocone ulegają wymrożeniom. Elementy te z racji wyjątkowej formy rzeźbiarskiej należy niezwłocznie poddać konserwacji. Wymianie należy poddać stalowe elementy kotwiące szczegóły elementów rzeźbiarskich. Niezachowane fragmenty lub wadliwie zrekonstruowane detale należy na nowo przeanalizować pod względem ikonograficznym i technicznym analizie, a na ich bazie podjąć na nowo prace rekonstrukcyjne. Najbardziej uszkodzone zostają amfory z przyczółków portali bocznych fasady, co doprowadziło do utraty ich górnych części nad lewym wejściem, a nad prawym wejściem niemal całkowicie. Wobec tak zawansowanych braków należy opracować też projekt ich rekonstrukcji.

5.3.2. Obróbki blacharskie na pasach gzymsowych.

Podczas planowanych zabiegów konserwatorskich przy części detali wystroju sztukatorskiego, równolegle należałoby podjąć kwestię dopracowania poziomych zabezpieczeń blacharskich, górnych powierzchni kamiennych elementów. Zagadnienie to, w sposób istotny wpisuje się w planowaną problematykę konserwacji dekoracji elewacji, gdyż graniczy bezpośrednio z nimi. Stan ogólny poszycia dachów i poszerzonych przestrzeni pomiędzy zewnętrznymi krawędziami attyki, z podstawami kompozycji rzeźbiarskich wydaje się ogólnie dobry. Złe funkcjonowanie obróbek blacharskich wynika przede wszystkim z części wadliwego wykonawstwa jak i blisko czterdziestoletniej eksploatacji. Półokrągłe krawędzie kapinosów i ich zbyt małe odległości od profilowań na gzymsach przyczyniają się do poważnych destrukcji tynków poniżej gzymsów. Woda penetrując przez nieszczelności do struktury wewnętrznej murów przyczynia się w końcowym efekcie do opracowań sztukatorskich i kamieniarskich.

5.4. Wytyczne konserwatorskie.

Prace remontowe i zabiegi konserwatorskie powinny poprzedzić badania instrumentalne. Istotną sprawą będzie określenie poziomu zasolenia sztukatorskich detali i elementów kamieniarskich, oraz przylegających doń tynków. W dalszej kolejności konieczny będzie sondaż tynków – szczególnie w partiach ewidentnie odspojonych i popękanych tj. pod obróbkami blacharskimi gzymsów i poziomych podziałów. Kompleksowe oszacowanie zniszczeń i obszarów kwalifikujących fragmenty tynków do ich zrzucenia.: poziomu zawilgocenia, zasolenia kamienia i ścian oraz ocena stanu murów.

5.4.1. Elementy rzeźbiarskiej dekoracji.

Z przeprowadzonego powyżej rozpoznania dotyczącego poszczególnych zespołów sztukatorskich i kamieniarskich wynika jednoznacznie, że detale te pełną rolę chłonnej gąbki, do której podąża wilgoć - w wyniku znacznej różnicy stężeń migruje zgodnie z kierunkiem grawitacji w strukturę tynków i muru omijając wadliwie funkcjonujące zabezpieczenia obróbek blacharskich. Przeprowadzenie hydrofobizacji zależy od prawidłowego oczyszczenia powierzchni detali i elementów, oraz udrożnienia porów przypowierzchniowych transmitujących impregnaty do wnętrza struktury. Długotrwała kumulacja osadów i tworzenia się nawarstwień na powierzchniach dekoracyjnej fakturze rzeźbiarskiej wymusza na nas zastosowanie szczególnych metod w celu bezpiecznego rozpułchnienia i usunięcia nawarstwień. Zmycie zanieczyszczeń umożliwi zachowanie oryginalnej faktury, a suche metody oczyszczania mechanicznego, przy tej grupie zmian powierzchniowych, posłużą do doczyszczania nawarstwień pozostających po procesie chemicznym. Wskazane jest przeprowadzenie prób i komisyjne zatwierdzenie metodyki postępowania. Po oczyszczeniu i uzupełnieniu

powierzchnie elementów dekoracyjnych należy wzmocnić i zabezpieczyć preparatami hydrofobowymi metodą kilkakrotnego nasączenia.

5.4.2. Obróbki blacharskie

Jednym z najistotniejszych zabiegów towarzyszących pracom konserwatorskim będzie opracowanie i wykonanie prawidłowo funkcjonujących systemów obróbek blacharskich, w wyniku zużycia lub wadliwego wykonania ujęcia wody z granicy dachów i attyk z kompozycjami sztukatorskimi i kamieniarskimi.

Złe wykonane pokrycie gzymsu, gdzie poszycie jest zdekompletowane, a poszczególne felce są lutowane na płasko, bez rąbków stojących jak w pozostałych polach pokryć gzymsów. Blacha na płasko przybita jest do pognitej konstrukcji, stanowiącej podłoże pod rozwój roślinności. Poważna dezintegracja profilowań w gzymsie, wskazują na konieczność kompleksowej wymiany pokrycia na gzymsach (wieńczącym i kordonowym).

5.4.3. Elementy metalowe zakotwień

Powszechnie użyte ręcznie kute łączniki i klamry mocujące piaskowcowe bloki wieloelementowych form rzeźbiarskich posiadają ślady korozji. Wskazane jest konserwacja korodujących elementów, w szczególnych sytuacjach stosując połączenia z stali nierdzewnej.

5.5. Ogólny program konserwatorski

1. Zabezpieczenie elementów architektonicznych i sztukatorskich,
2. Skucie tynków (skorodowanych, wtórnych i nieestetycznie wykonanych podczas ostatniego remontu (cementowo – wapiennych),
3. Czyszczenie mechaniczne i chemiczne lica muru;
 - wykucie zlasowanych i uszkodzonych cegieł,
 - wykucie spoin,
 - odpylenie,
 - zmycie za pomocą pary wodnej pod ciśnieniem z preparatami powierzchniowo czynnymi,
4. Dezynfekcja zakażonych partii muru środkiem grzybobójczym
5. Odsolenie powierzchni muru w obrębie cokołu, rur spustowych, przy okapach dachowych
6. Rekonstrukcja muru;
 - uzupełnienie wątku ceglanego na zaprawie,
 - uzupełnienie spoin (zapraw na bazie wapna trasowego)
 - wzmacnianie spoin poziomych nierdzewnymi prętami,
 - pęknięcia pionowe dodatkowo sklezione mleczkiem cementowo-wapiennym, metodą ciśnieniowo-grawitacyjną,
 - niewielkie pęknięcia w cegle zaklinowane blaszkami ze stali nierdzewnej,
 - na licu muru z zabezpieczonymi pęknięciami dodatkowo nabite siatkami ze stali nierdzewnej,

- mury segmentu szóstego (najbardziej osłabione poprzez liczne przekucia w dolnych partiach), na wysokości- pod belkowaniem korony muru wzmocnione opaską z siatki z tworzywa sztucznego na żywicy epoksydowej,

7. Gruntowanie lica cegieł i zachowanych tynków krzemianowym preparatem gruntująco – wzmacniającym
8. Uzupełnienie tynków zaprawą o spoiwie wapiennym, a w miejscach poprzednio zawilgoconych – okolice obróbek blacharskich i dolnej partii cokołowej (150 cm nad gruntem) trzywarstwowym tynkiem renowacyjnym, ostatnia warstwa zacierana pacą gąbkową
9. Naprawa spękań i rys tynków – poszerzenie, odpylenie, gruntowanie i wypełnienie masą elastyczną
10. Rekonstrukcja boni na podstawie zachowanych w zachodniej i północnej elewacji za pomocą gotowych mas
11. Konserwacja detalu architektonicznego i sztukaterii;

- oczyszczenie z kolejnych warstw farby, tynku i szpachli,

- mycie

- dezynfekcja

- wzmocnienie spękań i odspojeń preparatami krzemoorganicznymi o charakterze hydrofilnym i sklejenie wapnem zdyspergowanym

- rekonstrukcja form zaprawą z wapna zdyspergowanego

12. Impregnacja zachowanych oraz zrekonstruowanych powierzchni tynku i detalu

13. Dwukrotne malowanie farbą krzemianową, wierzchnia warstwa gąbkowana (naśladownictwo powlekania farby za pomocą szczotki malarskiej),

14. Zabezpieczenie pomalowanej sztukaterii preparatem hydrofobowym

5.5.1. Szczegółowe wytyczne do konserwacji elementów rzeźbiarskiej dekoracji elewacji.

1. Wytypowanie elementów demontażu - przeznaczonych do prac w pracowni konserwatorskiej.
2. Wzmocnienia zagrożonych fragmentów kamiennej dekoracji poprzez kilkakrotną impregnację za pomocą powlekania pędzlem większości powierzchni, lub lokalne przeprowadzenie konsolidacji z zastosowaniem kroplówek.
3. Fragmenty dekoracji rzeźbiarskiej poddanej konsolidacji preparatami krzemoorganicznymi, a sztukaterię jastrychową mleczkiem wapiennym.
4. Wykonanie zabezpieczeń antywilgociowych w kontakcie: powierzchnia ściany - piaskowcowe elementy dekoracji architektonicznej, z zakładaną izolacją poziomą i wykonaniem obróbek blacharskich.
5. Na obszarach detali wystroju kamiennego – głowice i bazy kolumn i pilastrów pozbawionych śladów historycznych warstw malarskich, proponuje się usunięcie nawarstwień i zanieczyszczeń atmosferycznych z zastosowaniem metody suchej na drodze piaskowania. Usunięcie nawarstwień i zwietrzeliny z powierzchni profilowanych i płaskorzeźbionych przy użyciu specjalistycznego sprzętu i metod mikropiaskowania. Braki fizyczne detali należy zrekonstruować w piaskowcu i wkleić na zasadzie fleków, mniejsze ubytki zakitać w dobarwionej masie mineralnej.
6. Doczyszczanie twardych naskorupień przy użyciu gotowych preparatów chemicznych lub wodnymi roztworami w kompresach z metylocelulozy lub pulpy ligninowej. Zaleca się dokonanie wyboru technologii po przeprowadzeniu prób i oceny wybranych metod oczyszczania.

7. Wykucie starych zwietrzałych zapraw i uzupełnień w mniejszych ubytkach formy rzeźbiarskiej, głównie zapraw na bazie cementu szpaldowanych elementami ceramiki, w celu zastąpienia nowoczesnymi konserwatorskimi zaprawami mineralnymi.
8. Obmycie wszystkich powierzchni kamiennych wodą, przy utrzymaniu niezbędnego poziomu zawilgocenia do prawidłowego wiązania zapraw konserwatorskich.
9. Zaimplikowanie środka antybiologicznego (o podwyższonej skuteczności na podłoża zawilgocone).
10. Odsolenie i osuszenie płaszczyzn detali kamiennych.
11. Oczyszczenie zerodowanych spoin w elementach popękanych i ponowne sklejenie popękanych elementów. Rekonstrukcja większych ubytków metodą flekowania.
12. Rekonstrukcja i uzupełnianie mniejszych ubytków masy kamiennej w detalach przy pomocy gotowych, mineralnych zapraw konserwatorskich.
13. Rekonstrukcja niezachowanych elementów kompozycji na podstawie odnalezionych analogii i badań ikonograficznych. Opracowanie form zniszczonych fragmentów rzeźbiarskich kompozycji na bazie bezpośredniego modelowania szczegółów na konstrukcjach czasowo mocowanych do oryginału. Wykonanie modeli gipsowych w celu ostatecznej, komisyjnej oceny przygotowywanych dużych uzupełnień formy rzeźbiarskiej. Wykonanie odtworzonych detali metodami rzeźbiarskimi w analogicznym materiale kamiennym. Montaż przy użyciu niekorodujących łączników i spoiw najnowszej generacji.
14. Unifikacja kolorystyczna na powierzchniach uzupełnianych z resztą kamienia. Z zastosowaniem technik laserunkowych. Zastosowanie na powierzchniach kamiennych detali wystroju architektonicznego i rzeźbiarskiego w celu zrównoważenia różnic kolorystycznych pomiędzy powierzchnią oryginalną i polami uzupełnień: kamienne cokoły, kamienne rzeźbiarskie kompozycje figuralne z attyk.
15. Ostateczne zabiegi estetyzujące i ponowne nałożenie preparatu hydrofobowego i wzmacniającego
16. Osadzenie systemów odstrasżających gołębie, osłaniających rzeźby i detale architektoniczno-heraldyczne w strefach gnieźdżenia się ptaków.

5.6. *Zabiegi towarzyszące pracom konserwatorskim.*

1. Opracowanie ostatecznego projektu uwzględniającego historyczne rozwiązania oraz technologię wykonania rekonstrukcji niezachowanych fragmentów amfor z przyczółków portyków fasady.
2. Wstępna dezynfekcja mikrobiologiczna zagrożonych, attykowych ścian elewacji, w najbliższym kontakcie rzeźbiarskiego zwieńczenia ryzalitów, przy użyciu roztworów wodnych preparatów specjalistycznych.
3. Ostateczne wykonanie obróbek blacharskich w obszarach przeznaczonych do uzupełnienia lub ich wymiany (w zakresach wskazanych powyżej - przy omawianiu stanu zachowania poszczególnych kompozycji).

5.6.1. *Wymiana elementów pokryć dachowych i obróbek blacharskich .*

1. Usunięcie warstw zużytych pokryć z blachy.
2. Wyrównanie uszkodzonego i przemrożonego podłoża na płaszczyznach gzymsów.
3. Przygotowanie powierzchni górnej murków attykowych, gzymsów naczółkowych zwieńczenia z wyprofilowaniem warstwy spadkowej, o nachyleniu minimum 5% .
4. Nałożenie na wyrównane i suche podłoże warstw specjalistycznej masy z przekładką z włókniny poliestrowej.
5. W niektórych wypadkach - nałożenie i montaż maty strukturalnej (dylatacyjnej) w celu odprowadzenia wykraplającej się pary wodnej.

6. Montaż poszycia z blachy na podwójnie zawijany rąbek stojący.
7. Naniesienie preparatu - jednoskładnikowej powłoki ochronnej do powierzchni metalowych na bazie żywicy akrylowej, odpornej na produkty rozkładu bitumicznego.
8. W celu zapewnienia prawidłowego odprowadzania wody z opadów lub z zalegającego śniegu poprzez sprawny system rynien i rur spustowych, w obszarach zlewowych na dachach, za kompozycjami rzeźbiarskimi, wskazane byłoby zaprojektowanie i wykonanie systemów kabli grzejnych, uruchamianych dla usunięcia oblodzenia i śniegu gromadzącego się w okresach zimowych i w czasie roztopów.
9. Przeprojektowania wymagają spadki ułatwiające odprowadzenie wody, wykończenia obróbek w polach zlewowych, w partii styku z rozwiniętą płaszczyzną kamiennych kompozycji rzeźbiarskich. Wysunięcie pokrycia od krawędzi gzymsów lub ścian i właściwe opracowanie kapinosów. W przypadku tak rozwiniętej formy obróbek blacharskich należałoby rozważyć sprawdzenie powierzchni spadków, wyrównanie zaprawą i naklejanie blachy do podłoża przy użyciu wysokogatunkowych klejów dekarских.

5.6.2. Opracowanie pełnej dokumentacji z prac konserwatorskich.

Przed pracami konserwatorskimi, wykonawca wyłoniony w przetargu powinien opracować indywidualny program konserwatorski z podanymi metodami i użytymi materiałami. Materiały planowane do użytku muszą mieć aktualne certyfikaty techniczne. W trakcie prac wykonawca powinien dokumentować podstawowe czynności konserwatorskie, a po ich zakończeniu sporządzić dokumentację powykonawczą.

Przed przystąpieniem do prac konserwatorskich wykonawca wykonał czynności wstępne;

- dokumentację fotograficzną – opisową
- domiary inwentaryzacyjne z natury
- wykonanie odkrywek sondażowych
- odwzorowanie form profili
- wytypowanie detali architektonicznych do zabezpieczenia technicznego
- wytypowanie miejsc do skucia
- wytypowanie miejsc do odsalania